

Motion till riksdagen 2019/20:2790

av **Roland Utbult m.fl. (KD)**

Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

Innehållsförteckning

Förslag till riksdagsbeslut.....	3
Motivering	4
1 Inledning – vår kultursyn.....	6
2 Bildning	7
3 Folkhögskola	8
4 Studieförbund	8
5 Bibliotek och läsning.....	9
6 Kulturarvsfrågor	10
7 Regional kulturpolitik.....	10
8 Det civila samhället	11
9 Trossamfund.....	12
10 Ökat stöd till idrotten.....	13
10.1 Borttagen reklamskatt för ideella föreningar	14
10.2 Förhindra övergrepp mot barn	14
11 Belysning av den våldsbejakande islamismens brott	14
12 Tillgängliggöra kulturen.....	15
13 Kultur för unga	15
13.1 Skapande skola	15
13.2 Fritidskort	16
14 Breddad kulturfinansiering.....	17
15 Kulturskaparnas villkor	18
16 Public service.....	19

17 Filmpolitik	20
18 Satsningar på äldres välmående.....	20
19 Fria musikarrangörer	21
20 Övriga budgetpåverkande anslag	22

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2020 inom utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en klassikerlista och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över momssatserna i kultursektorn i syfte att harmonisera desamma och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att göra det skattemässigt förmånligt för företag och privatpersoner att finansiellt bidra till kultursektorn och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kultursamverkansmodellen och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om trossamfunden och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en bred översyn av det offentligas stöd till och främjande av hälsorelaterad aktivitet och friskvård och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Forum för levande historia och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Skapande skola och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fritidskort och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om MU-avtalet och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka det konstnärliga företagandet och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ideella musikarrangörer och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Tabell 1 Kristdemokraternas förslag till anslag för 2020 uttryckt som differens gentemot regeringens förslag

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen (KD)
1:1 Statens kulturråd	56 717	
1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	533 084	-225 000
1:3 Skapande skola	176 465	+10 000
1:4 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet	45 153	
1:5 Stöd till icke-statliga kulturlokaler	9 852	
1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet	1 518 605	-28 000
1:7 Myndigheten för kulturanalys	16 533	-2 000
2:1 Bidrag till vissa scenkonstinstitutioner	1 104 748	-8 000
2:2 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål	213 614	-25 000
2:3 Statens musikverk	119 490	
3:1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter	180 735	-8 000
3:2 Myndigheten för tillgängliga medier	125 957	
3:3 Institutet för språk och folkminnen	68 760	
4:1 Statens konstråd	31 753	
4:2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön	42 947	-10 000
4:3 Nämnden för hemslöjdsfrågor	11 714	
4:4 Bidrag till bild- och formområdet	40 069	-12 000
5:1 Konstnärsnämnden	22 481	
5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer	476 031	-60 000
6:1 Riksarkivet	411 006	
7:1 Riksantikvarieämbetet	285 382	
7:2 Bidrag till kulturmiljövård	270 542	
7:3 Kyrkoantikvarisk ersättning	460 000	
7:4 Bidrag till arbetslivsmuseer	8 000	
8:1 Centrala museer: Myndigheter	1 347 035	-90 000
8:2 Centrala museer: Stiftelser	268 714	
8:3 Bidrag till vissa museer	75 519	
8:4 Forum för levande historia	49 301	+10 000
8:5 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål	80	
9:1 Myndigheten för stöd till trossamfund	13 085	
9:2 Stöd till trossamfund	81 919	+10 000
10:1 Filmstöd	553 444	-100 000
11:1 Sändningar av TV Finland	9 721	
11:2 Forskning och dokumentation om medieutvecklingen	3 392	
11:3 Avgift till Europeiska audiovisuella observatoriet	483	
11:4 Statens medieråd	23 320	
11:5 Stöd till taltidningar	48 856	

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen (KD)
12:1 Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor	51 656	+40 000
12:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet	240 680	
12:3 Särskilda insatser inom ungdomspolitiken	2 000	
13:1 Stöd till idrotten	1 974 311	+5 000
13:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler	52 164	
13:3 Stöd till friluftorganisationer	50 785	
13:4 Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer	15 000	
13:5 Insatser för den ideella sektorn	171 758	+10 000
14:1 Bidrag till folkbildningen	4 319 683	
14:2 Bidrag till tolkutbildning	59 331	
14:3 Särskilda insatser inom folkbildningen	150 000	
14:4 Särskilt utbildningsstöd	193 158	
15:1 Spelinspektionen	76 247	
<i>Nya anslag</i>		
Äldrelyftet		+10 000
Riktad satsning Kulturrådet ideella musikarrangörer		+15 000
Stöd till civilsamhällets insatser i utsatta områden (del av socialtjänstpaket)		+10 000
Summa	16 061 280	-448 000

Tabell 2 Kristdemokraternas förslag till anslag för 2020–2022 uttryckt som differens gentemot regeringens förslag

Miljoner kronor

Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	Avvikelse från regeringen (KD)		
	2020	2021	2022
1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	-225		
1:3 Skapande skola	+10	+10	+10
1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet	-28	+25	+25
1:7 Myndigheten för kulturanalys	-2	-2	-2
2:1 Bidrag till vissa scenkonstinstitutioner	-8	-8	-8
2:2 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål	-25	-25	-25
3:1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter	-8	-8	+17
4:2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön	-10	-10	-10
4:4 Bidrag till bild- och formområdet	-12	-12	-12
5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer	-60	-60	-60
8:1 Centrala museer: Myndigheter	-90	-90	-90
8:4 Forum för levande historia	+10	+10	+10
9:2 Stöd till trossamfund	+10	+10	+10
10:1 Filmstöd	-100	-100	-100
12:1 Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor	+40	+40	+40
13:1 Stöd till idrotten	+5	+10	+20

Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	Avvikelse från regeringen (KD)		
	2020	2021	2022
13:5 Insatser för den ideella sektorn	+10	+130	+150
14:3 Särskilda insatser inom folkbildningen		-100	-60
<i>Nya anslag</i>			
Äldrelyftet	+10	+10	+10
Riktad satsning Kulturrådet ideella musikarrangörer	+15	+15	+15
Stöd till civilsamhällets insatser i utsatta områden (del av socialtjänstpaket)	+10	+10	+10
Summa	-448	-145	-50

1 Inledning – vår kultursyn

Kultur uppstår i mötet mellan människor och skapas av oss alla gemensamt. Kulturen är ingenting statiskt utan något levande som ständigt är i förändring. Vi är alla medskapare av kulturen men vi är också formade av den. Vårt sätt att tala, vårt sätt att tänka, ja själva språket är präglad av vår kultur. Kulturen ger oss mening i nuet, men kulturen bär också våra historiska rötter och föder visioner för framtiden.

Kulturen i dess vidaste betydelse är ogripbar, den varken kan eller ska styras av politiska beslut. Men kulturen kan också vara konkret och tydlig. Den kan manifesteras genom konkreta föremål och upplevelser. En konsert, en bok, en möbel, ett tv-program eller en musiklektion är alla exempel på kulturens uttrycksformer i vardagen.

Kulturen bidrar till att vidga den egna verkligheten och fantasin. Den kan hjälpa oss att växa som empatiska och inkännande människor. Den är med andra ord en livsviktig del av ett sammanhållet samhälle. Kulturen, precis som moralen, håller ihop gemenskaper. Den är med och skapar förutsättningar för ett gott samhälle.

Att helt definiera vad kultur är låter sig inte göras. Vi kommer aldrig att finna det exakta svaret. Genom att ständigt ställa frågor och diskutera kulturens väsen kan vi dock berika och utveckla vår syn på kultur och därigenom också vår kulturpolitik. Politikens uppgift är att medverka till ett mer dynamiskt kulturliv. Målet är att stödja utan att styra och att ge alla människor möjlighet att delta i ett fritt kulturliv.

Den kristdemokratiska ideologin innefattar förvaltarskapstanken. Innebörden i denna, på kulturområdet, är att varje generation är skyldig att förvalta det som lämnats till den av tidigare generationer för att sedan föra det vidare till nästa. Att värna och vårda det gemensamma kulturarvet är därför en central del i den kristdemokratiska kulturpolitiken. Detta vill vi göra genom en aktiv medvetenhet och förmedling av de värden som byggt och håller samman vårt samhälle och genom en varsam och noggrann vård av vårt fysiska kulturarv. Det svenska språket är en del i vårt kulturarv, och därför arbetar vi hårt med exempelvis satsningar på bibliotek, läsfrämjande insatser och införandet av en klassikerlista i skolan för att vårda det svenska språket.

Ansvar för kulturens villkor ligger inte enbart på det offentliga utan både de privata och ideella insatserna har enormt stor betydelse. För att bredda kulturen och hitta nya sätt att finansiera kulturlivet är det av yttersta vikt att det privatas möjlighet att agera i kulturlivet utvecklas. Inte minst kan regelverk förenklas och ses över. Ett exempel är momssatserna på dans. Idag är det en momssats, 6 procent, om man är på en spelning där publiken sitter ned. Om publiken istället dansar till musiken är momsens 25

procent. Detta skapar märkliga effekter och svårigheter att överskåda kostnader vid vissa gränsdragningsproblem. Vad händer vid en konsert om några väljer att börja spontandansa när meningen är att publiken ska lyssna sittande? Kristdemokraterna föreslår en översyn med syfte att harmonisera regelverk som är svåröverskådliga och svåra att förutse effekterna av.

2 Bildning

Bildningstanken växte fram i Tyskland decennierna kring sekelskiftet 1800. I kontrast till den yrkesförberedande utbildningen ställdes begreppet "Bildung". Bland förespråkarna för bildningsidealet märks inte minst Wilhelm von Humboldt samt F.J. Niethammer. Den senare var i början av 1800-talet utbildningsutredare åt den bayerska regeringen. Med begreppet humanism beskrev han ett av två kontrasterande utbildnings- och uppfostringsideal där motsatsen till humanismen var en utbildning helt inriktad mot praktisk och yrkesförberedande kunskap.

Diskussionen om kunskap för praktisk nytta och kunskap för bildning och personlighets- och kulturutveckling lever kvar än idag. Å ena sidan fokus på anställbarhet och att utbildningen ska anpassas efter arbetsmarknadens krav. Å andra sidan det klassiska bildningsidealet där kunskap och sanningssökande har ett egenvärde, ett värde bortom den praktiska nytta som den mer instrumentella kunskapen kan generera i näringsliv och offentlig förvaltning. Bildningsidealet förutsätter andra måttstockar och värdeskalor än avkastning på satsat kapital, vinst, produktivitet och effektivitet.

Kristdemokraternas utgångspunkt är att människan naturligt söker kunskap. Skolans mål är att förverkliga varje enskild elevs fulla potential. Skolan har också ett förvaltande uppdrag – att föra vidare tidigare generationers landvinningar och erfarenheter och uppmuntra till kunskapssökande i samtiden. Vi behöver återuppbygga en utbildningstradition som bygger på tillit och förtroende mellan elever, lärare och föräldrar. En utbildningstradition där skolan förmedlar kunskap och stimulerar elevernas intellektuella utveckling.

Det finns idag en oro för att läsandets status sjunker och för att vi hamnar i ett läge där vi i allt högre utsträckning saknar gemensamma referenspunkter och därmed får svårare att förstå varandra. Ett sådant samhälle riskerar på sikt att dras isär. Det behövs läsfrämjande insatser och vi föreslår införande av en klassikerlista. En lista med litterära verk – romaner, noveller, essäer, sagor, dikter – men också filmer och musik, som alla elever bör ta del av under sin skolgång. En lista bör gälla för grundskolan. För gymnasieskolan bör listans omfattning vara olika beroende på program, men med en gemensam bas. Det är inte politiker som ska bestämma vilka verk som ska ingå. Urvalet bör göras utifrån verkets litterära och språkliga kvaliteter samt dess kulturhistoriska betydelse. Urvalsprocessen bör vara öppen där Skolverket har huvudansvaret men där de litteraturhistoriska och idéhistoriska institutionerna vid våra universitet spelar en stor roll. Önskvärt är också att Svenska Akademien är involverad.

Sverige befinner sig, liksom stora delar av världen, i snabb förändring. Ekonomin har internationaliserats. Vi reser mer, fler reser hit och många människor som tvingats fly kommer till Sverige samtidigt som andra väljer att komma hit för att arbeta eller bilda familj. I denna förändringsprocess är de gemensamma kulturyttringarna oerhört viktiga och tjänar som ett sammanhållande kitt. Det Sverige som skildrades av August

Strindberg, Selma Lagerlöf, Per Anders Fogelström och Astrid Lindgren innehåller många ledtrådar till varför dagens Sverige ser ut som det gör. Förstår man det förflutna kan man också lättare förstå vår nutid. Klassikerlistan är därför en viktig del i att återupprätta det klassiska bildningsidealet – i betydelsen av ett lärande som syftar till förädling av hela människan – i Sverige. Lika viktigt är det att våra barn och ungdomar får viss grundläggande kännedom om Bibelns berättelser och antikens, medeltidens, renässansens, upplysningstidens och romantikens tänkande, för att förstå den västerländska kultur vi lever i. Antiken föreslås nu av Skolverket att tas bort från historieämnets kursplan. Skolverkets motivering är att det är nödvändigt att begränsa stofffrången i relation till undervisningstiden. Vi kristdemokrater stödjer inte denna utveckling.

3 Folkhögskola

Folkhögskolans unika roll ligger framförallt i dess pedagogik, dess demokratiska roll och dess kunskapssyn. Kristdemokraterna anser att folkbildningen fyller en mycket viktig funktion i samhället. Folkhögskolorna ska själva bestämma över sin verksamhet och det finns stort utrymme att anpassa studierna efter olika målgrupper. Därför fortsätter vi att bevaka folkhögskolornas intressen och verkar för att de ekonomiska förutsättningarna för folkhögskolornas verksamhet ska vara goda.

Folkhögskolorna bedriver idag en bred verksamhet där eleverna kan läsa allt från estetiska kurser till kurser inom både språk och kommunikation. Att kunna mötas inom ramen för folkhögskolan där det erbjuds en mycket stor bredd av kurser på ett antal olika nivåer fyller en mycket viktig funktion i dagens samhälle. Möjligheten för respektive folkhögskola att erbjuda en flora av kurser är större än inom gymnasiet och högskola och universitet eftersom det inte finns en centralt fastställd kursplan. Detta medför att folkhögskolorna är mer fria i sitt val av kursupplägg och innehåll.

Vikten av att kunna välja den utbildningsform som passar individens egna behov kan inte nog understrykas. För Kristdemokraterna är folkhögskolans verksamhet självklar.

De studiemotiverande kurserna i folkhögskolans regi är mycket framgångsrika och innebär en ny chans för elever som tidigare inte nått målen med sina studier i det ordinarie utbildningssystemet. Folkhögskolorna har med sin stora frihet en unik möjlighet och förmåga att möta elevernas behov. Detta blir allt mer viktigt i en tid då studieresultaten sjunker och elever måste få en andra chans att tillgodogöra sig kunskaper.

4 Studieförbund

Folkbildning syftar till att på ett demokratiskt och jämlikt sätt få medborgarna att ta till sig ny kunskap och nya värderingar. Folkbildningen ska vara fri från statlig styrning och frivillig för deltagarna.

Studieförbunden har en unik roll i integrationsarbetet. Många invandrarföreningar har upptäckt studiecirkeln som ett viktigt verktyg i sin verksamhet.

Det är oroande när kommuner inte anser sig ha råd att prioritera folkbildningen. Det finns också exempel på kommuner som helt upphört att ge anslag till studiecirkelverksamhet medan andra kommuner visserligen anslår pengar men har avskaffat långsiktiga, förutsägbara bidragssystem till folkbildningen för att istället stödja kortsiktiga enskilda insatser som studieförbunden gör och som ibland inte ens behöver vara folkbildning.

Det är viktigt att slå vakt om det kommunala självstyret och att det är upp till varje kommun att bestämma nivån på folkbildningsanslaget. Samtidigt är kulturpolitiken och folkbildningen pusselbitar i det kommunala och regionala utvecklingsansvaret och i dess utvecklingsstrategi.

5 Bibliotek och läsning

Bibliotekens roll som kulturförmedlare kan inte nog betonas. Allt sedan läskonsten blev allmän egendom i vårt land har biblioteken varit en källa för vidgat vetande och kulturella värden.

Vi vet hur viktigt det är inte minst för de unga att tidigt få stimulans till läsande för att utveckla sitt språk. För att möjliggöra att elever får ta del av alla kulturella skatter måste vi också tillgängliggöra litteraturen för bredare grupper. Många av dagens bibliotek har utvecklats till välbesökta mediecenter där man förutom att låna och läsa både pappersböcker och e-böcker, läser tidningar och tidskrifter, tar del av utställningar, lyssnar på föreläsningar, poesiافتنار och andra kulturarrangemang. Det breddade utbudet är utmärkt men det är viktigt att boken är i centrum. På så sätt kan de olika verksamheterna stärka varandra och biblioteket blir en ännu mer naturlig mötesplats för alla åldrar och språkgrupper. Biblioteken bör också erbjuda sin service till äldre, personer med funktionsnedsättning och andra som av olika skäl inte har möjlighet att ta sig till biblioteket, till exempel genom ett ”Boken kommer”-system, där bibliotekspersonal åker hem till vederbörande med böcker.

För att underlätta förutsättningarna för läsning är biblioteken en ytterst viktig aktör. Biblioteken får inte bli en kommunal budgetregulator utan måste få leva vidare, oavsett kommunens storlek. För att kunna möta behovet av tillgänglig litteratur kan det ibland bli nödvändigt att ta till okonventionella lösningar för att kunna finansiera bibliotek med generösa öppettider.

Bibliotekslagen talar sitt tydliga språk, av 2 § framgår att ”biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla”. I detta ser vi möjligheter för alternativa driftsformer, såsom ideellt, privat och samfundsdrivna bibliotek. Därför anser vi kristdemokrater att detta måste ses över i syfte att förenkla för fler aktörer att driva bibliotek. Alternativa driftsformer har testats med lyckade resultat. Vidare måste biblioteken ligga inom rimligt avstånd från kollektivtrafiken och öppettiderna måste kunna anpassas så att allmänheten lätt kan låna litteratur.

Kristdemokraterna drar ner på regeringens särskilda bibliotekssatsning på anslag 1:2 i utgiftsområde 17 med 225 miljoner kronor. Vi menade 2018 att det var en satsning som lät lovvärd, men som riskerade att inte fullgöra syftet. Det är långtifrån säkert att regeringens satsning leder till ökade och kundanpassade öppettider och större tillgänglighet i hela landet, utan risken blir att endast en liten del av befolkningen gynnas. Kristdemokraterna gör samma bedömning för 2020.

Kristdemokraterna menar att en bred satsning på läsning och kunskapsinhämtning görs genom att betona skolans bildningsuppdrag och att rikta insatser för ökad läs- och förståelse och läsinlärning där de kommer alla barn till del. Vi satsar även på att utbilda fler speciallärare, något som kan hjälpa de barn som har svårt för läsningen.

Vi kristdemokrater anser det betydligt bättre och mer ändamålsenligt att bygga vidare på den framgångsrika kultursamverkansmodellen. Vi tillför därför 25 miljoner kronor per år till kultursamverkansmodellen i anslag 1:6 i utgiftsområde 17. I kultursamverkansmodellen fördelas bland annat medel till bibliotek, läs- och litteraturfrämjande. Kristdemokraterna förlänger också den satsning som Kristdemokraterna och Moderaterna gjorde på bibliotek i utanförskapsområden med 25 miljoner kronor på anslag 3:1.

6 Kulturarvsfrågor

Kunskapen om sitt eget kulturarv, det materiella likväl som det immateriella, vilket innefattar gemensamma värderingar, dialekter, traditioner och folkminnen, skänker människor trygghet i sin identitet. Det är nödvändigt för att vi ska kunna möta och känna respekt för andras kulturer och traditioner.

Kulturarvet är i ständig förändring och uppstår i mötet mellan det gamla och det nya. Genom att kulturarvet formas i samspel med omvärlden, så blir det också ett viktigt verktyg i kampen mot rasism och främlingsfientlighet. En kultur som värnar mångfald är förutsättningen för en positiv integration.

Människor intresserar sig allt mer och söker aktivt efter sätt att ta reda på sina rötter och sitt kulturarv. Det märks bl.a. i tv-program där människor får hjälp med att ta reda på och förstå historien om sina klenoder. På sociala medier ser vi att grupper startas där människor samlas kring en gemensam uppväxtort, där människor utbyter gamla bilder från sin hemmiljö och engagerat diskuterar olika händelser och minnen. Vi tror att kulturarvet kan vara med och skapa ökad tillväxt och fler jobb. Inom hela kulturarvssektorn arbetar idag 300 000 personer i EU och 7,8 miljoner arbetstillfällen har skapats indirekt¹. Kulturarvet handlar inte bara om dåtid och nutid utan också om den framtid som vi skapar tillsammans och vilka värden som ska forma vår gemensamma framtid.

7 Regional kulturpolitik

Staten har ett övergripande strategiskt ansvar för den nationella kulturpolitiken. I kultursamverkansmodellen som alliansregeringen införde, flyttas dock tyngdpunkten för beslutsfattandet från staten ut till landets regioner. Det är i enlighet med subsidiaritetsprincipen, som är en viktig grundbult i kristdemokratiskt tänkande.

Tidigare har staten avgjort vilka regionala kulturinstitutioner som blivit berättigade till statligt stöd. Förändringen av den regionala kulturpolitiken förutsätter ett närmare samarbete mellan de olika myndigheter och organisationer som har ekonomi och/eller starka intressen i kultursamverkansmodellen. Landsting/regioner som ingår i modellen beslutar nu, i samverkan med länets kommuner, det civila samhället och kulturlivet, hur

¹ <http://www.europarl.europa.eu/news/sv/headlines/eu-affairs/20180109STO91388/europeiska-kulturarvsaret-2018-darfor-ar-det-viktigt>.

det statliga bidraget fördelas till regional kulturverksamhet. Detta har visat god potential men som alla nya initiativ behöver modellen utvecklas. Kristdemokraterna vill därför satsa ytterligare 25 miljoner kronor på anslag 1:6 på kultursamverkansmodellen under 2020.

Förhoppningsvis ansluter sig även Stockholms län, som sista region, och besluten gällande berörda verksamheter kommer att kunna tas närmre utförarna. Kulturen utanför innerstaden kommer även få större chanser att visa upp sig.

8 Det civila samhället

Det är i civilsamhället som grunden läggs för demokrati, medmänsklighet och ett fungerande samhälle. Kristdemokraternas politik strävar därför efter att stärka det civila samhället och därmed de mellanmänskliga kontakterna.

Civilsamhället förändras i takt med att Sverige och världen i stort förändras. I civilsamhället har relationen mellan organisationerna och deras medlemmar kraftigt förändrats. Antingen genom fallande medlemstal hos vissa organisationer, exempelvis delar av folkrörelserna, eller genom att banden mellan medlemmar och organisation försvagas. Vi ser en ökad professionalisering inom civilsamhället, där experter ofta blir mer drivande än de ideella krafterna. I välfärden kan man också se klara förändringar. På tidigt 1970-tal förknippades välfärd med offentliga monopol utan valfrihet. Då var ökad statlighet svaret på allt, samtidigt som förtroendet för medborgarnas förmåga att själva fatta beslut rörande sin vardag var mindre. Detta har stadigt förändrats. Redan 1990, när Maktutredningen avslutade sitt arbete, löd de sista orden: ”... hur man kan förena önskan om social trygghet på grundval av gemensamma ordningar med önskan om individuell valfrihet. Ytterst är detta en fråga om hur man kan kombinera fria personliga val med solidarisk gemenskap.”

Offentlig finansiering av tjänster som produceras av andra aktörer är inget hot mot välfärdsstaten utan en grundläggande del i ett fungerande samhälle. Den ideella sektorn är en resurs för att utveckla välfärden – inte en budgetregulator.

Det kan tyckas motsägelsefullt med en politik för ett område som vi i så hög utsträckning som möjligt vill hålla politiken borta ifrån. Vi vill därför vara tydliga med vår utgångspunkt: Staten är aldrig neutral i relation till civilsamhället. Staten sätter gränser, skyddar, strukturerar, stimulerar – eller kväver. Allt utifrån vilken lagstiftning och vilka incitament som finns eller saknas.

Ett livskraftigt och dynamiskt civilsamhälle ökar möjligheterna till en stark och dynamisk demokrati. Därför vill vi:

- Stärka de naturliga gemenskaper där vi växer som människor. Därmed stärks också vi – som individer och som samhälle.
- Öka sammanhållningen inom och mellan olika befolkningsgrupper i takt med att det sociala kapitalet byggs upp.
- Främja mångfalden. Detta kan bara ske genom att värna civilsamhällets oberoende på finansieringsfronten.

Samhället är större än staten. Mot bakgrund av vår människosyn kan man också säga att välfärdssamhället är större än välfärdsstaten. Vi tror att ett samhälle byggt på de principer vi anför har förutsättningar att bli ett mer välmående samhälle.

Det finns en risk för att civilsamhället begränsas till att vara en välfärdsutförare eller verkställare av statliga dekret. Om staten i allt högre utsträckning dikterar villkoren för civilsamhällets verksamheter och samtidigt svarar för en allt större del av dess finansiering, riskeras civilsamhällets självständiga röst och unika bidrag. Utvecklingen har redan i viss utsträckning gått i den riktningen. Detsamma gäller också med marknadsanpassning, där civilsamhällets organisationer bitvis agerar enligt kommersiella principer.

En vital del i det civila samhällets fortlevnad och i att säkerställa dess oberoende i så pass stor utsträckning som möjligt är gåvor från privata individer och företag. Den skattereduktion för gåvor, ofta kallat gåvoskatteavdraget, som infördes under Kristdemokraternas tid i regeringen har genererat många miljoner kronor till de organisationer som är godkända mottagare. I en rapport från riksdagens utredningstjänst uppger bl.a. Cancerfonden att de tack vare gåvoskatteavdraget för åren 2012–2014 ökade med 10,5 miljoner kronor mer än om avdraget inte funnits. Likaså uppger Unicef att de under samma period fick in minst 8 miljoner kronor extra tack vare avdraget. De uppger även att de under år 2015 tappade 1,6 miljoner kronor i intäkter på grund av att den rödgröna regeringen inför året aviserade att avdragsrätten skulle tas bort.

I Sverige har vi byggt upp en integrationsskuld som måste betalas av. I det nödvändiga politiska samtalet om hur vi kan få ihop vårt samhälle, undvika parallellsambällen och utanförskap, är det tyvärr lätt att endast slagfärdiga åtgärder får genomslag. Den verkliga motorn – civilsamhället – har därför inte fått det utrymme som vi kristdemokrater menar att den borde ha. Det är i familjen, det civila samhällets kärna, och i de frivilliga sammanslutningarna (ex. idrottsföreningen, församlingen, grannsamverkan, kooperativ) som de dygder och värderingar som behövs för ett fungerande samhälle förvärfvas. Det är här som möten uppstår, kunskap överförs och det främmande blir bekant. Här knyts mellanmännsliga kontakter och band. I en tid då vi ser att oron i omvärlden och det mänskliga lidandet har mobiliserat enskilda att i ökad omfattning ställa upp med sin tid och med att samla in både kläder, leksaker och andra nödvändigheter och dessutom öka givandet av pengar till hjälporganisationer skulle gåvoskatteavdraget kunna medverka till att de insamlade medlen hade kunnat öka ännu mer.

För att värna det ideella engagemanget måste staten uppmuntra all form av hjälp. Avdragsrätten var en konkret och tydlig åtgärd som dessutom direkt kom många människor till del. Kristdemokraterna gläder sig åt att avdraget har återinförts genom Kristdemokraternas och Moderaternas gemensamma budget. Kristdemokraterna vill nu tillsätta en utredning som syftar till att gåvor till fler typer av organisationer ska berättiga till gåvoskatteavdrag, att den undre beloppsgränsen för varje enskild gåva ska sänkas samt att administrationen ska förenklas för de berörda organisationerna. Kristdemokraterna menar också att taket ska höjas. Detta utvecklas i en annan kristdemokratisk motion, Utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution.

9 Trossamfund

Enligt Myndigheten för stöd till trossamfund var det 2017 drygt 845 000 personer som var medlemmar i de statsbidragsberättigade trossamfundet. Till det kommer Svenska kyrkans 5,9 miljoner medlemmar.

Sedan lång tid tillbaka ges ett offentligt stöd till trossamfunden. De är en viktig del av det civila samhället. Trossamfunden utgör ett unikt bidrag i integrationsprocessen och gör ofta stora samhällsinsatser till exempel genom stöd till utsatta grupper och barn- och ungdomsverksamhet. De fyller också en viktig funktion genom sitt arbete med andlig vård inom sjukvården, där många trossamfund finns närvarande för människor i svåra stunder.

Religionen spelar en viktig roll för många, inte minst många nya svenskar. Här har trossamfunden en viktig roll att spela genom att i sin verksamhet bidra till större förståelse, kunskap och respekt för olika trosuppfattningar i vårt land. Därför är det viktigt att staten stödjer deras arbete.

Kristdemokraterna tillför därför 10 miljoner kronor till trossamfunden varje år 2020–2022. Det utökade stödet ska också användas till att förstärka skyddet av religiösa byggnader som till exempel synagogor.

Stödet till trossamfunden ska bidra till att skapa förutsättningar för trossamfunden att bedriva en aktiv och långsiktigt inriktad verksamhet. Vi vill att kyrkor och andra religiösa samfund ska kunna fortsätta att utvidga sin verksamhet, inte minst det sociala arbete som många av dem utför.

Trossamfunden utför en rad viktiga samhällsfunktioner i vårt land som social verksamhet, hjälp i kriser m.m. Många samfund bedriver ett ytterst viktigt arbete för behövande både i Sverige och utomlands. Detta arbete måste erkännas och uppmuntras från statligt håll. Samfunden spelar också en central roll i det samhällsinkluderande arbetet genom den vardagliga verksamheten där människor regelbundet samlas inom samfunden och skapar nya kontakter och gemenskaper. Detta har inte bara ett värde för individens gemenskap utan också för integrationen där människor med ursprung i olika länder kan knyta nya band.

10 Ökat stöd till idrotten

Idrottsrörelsen i Sverige spelar en mycket stor roll för både enskilda individer och för samhället i stort. Idrottsrörelsen erbjuder en gemenskap och en plattform för människor att utvecklas. Svensk idrott har cirka 3,1 miljoner medlemmar och 650 000 ideella ledare som dagligen kämpar för att barn och unga ska kunna utvecklas.

Utöver att erbjuda goda möjligheter för utveckling spelar också idrottsrörelsen en mycket stor roll i att förbättra folkhälsan och ungdomars möjlighet att tillgodogöra sig sin skolgång. Forskare har bevisat att barn som rör på sig varje dag lär sig mer i skolan. Därför finns det många goda aspekter med en välfungerande idrottsrörelse.

Idrotten ska vara inkluderande och tillvarata möjligheter och undanröja hinder, så att man på alla plan och nivåer kan ta tillvara olika kompetenser, erfarenheter och talanger. Det övergripande målet om allas lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter oavsett bakgrund har satts av riksdag och regering och det är också något som Riksidrottsförbundet arbetar med. Där är arbetet med inkludering ständigt pågående.

Kristdemokraterna menar att arbetet med inkludering inom idrottsrörelsen inte nog kan betonas. Alla har rätt till motion och den gemenskap som ett deltagande i idrottsrörelsen ger. Det är självklart viktigt att även personer med funktionsnedsättning får möjlighet till detta, särskilt som forskning visar att personer med funktionsnedsättning rör på sig mindre än resten av befolkningen.

Kristdemokraterna vill se en bred översyn av det offentliga stöd till och främjande av hälsorelaterad aktivitet och friskvård. En sådan översyn bör särskilt uppmärksamma äldres och barns möjligheter till rörelse och motion. En fråga som särskilt bör belysas är subventionerade friskvårdsförmåner och andra avdrag, då dagens subventionerade friskvårdsförmåner exempelvis exkluderar vissa aktivitetsformer, och inte sådan motion och friskvård som sker i samband med pendling. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Kristdemokraterna önskar fortsätta uppmuntra idrottsrörelsens viktiga roll i samhället och vill utöka dess stöd med 5 miljoner kronor 2020 samt 10 miljoner kronor 2021 och 20 miljoner kronor 2022 på anslag 13:1.

10.1 Borttagen reklamskatt för ideella föreningar

Reklamskatt ska betalas av den som offentliggör annonser eller reklam till ett beskattningsvärde som överstiger 60 000 kronor per år. Under 2018 betalade ideella föreningar cirka 58 miljoner kronor i reklamskatt. Kristdemokraterna avskaffar reklamskatten för dessa, vilket beräknas minska skatteintäkterna med 60 miljoner kronor. Det stärker föreningslivet och skapar större förutsättningar för föreningar att fokusera resurserna på kärnverksamheten som ofta kommer barn, unga och äldre till del. Därmed kan gemenskapen och de mellanmännsliga relationerna i samhället stärkas.

10.2 Förhindra övergrepp mot barn

I vårt förslag till statsbudget avsätts 70 miljoner kronor för en utbildningsinsats för att barn och vuxna i miljöer där barn befinner sig ska kunna lära sig mer om integritetsfrågor och vad man kan göra för att förhindra övergrepp. Pengarna ska kunna användas för kortare kurser inom idrottsföreningar, förskola och lågstadiet. Vuxna ska bli bättre på att upptäcka förövare som ofta söker sig till miljöer där många barn är. För de små barnen ska det inte handla om sex utan om att lära sig rätten till sin egen kropp och att sätta gränser. Det hjälper till mot en del förövare. Information bör också ingå i förskolelärares utbildningar. Detta förslag finns i vår motion som rör utgiftsområde 16.

11 Belysning av den våldsbejakande islamismens brott

Det krig som bedrivits av terrororganisationen Islamiska staten (IS) i Syrien har uppmärksammat oss på hur rekryteringen till IS och andra våldsbejakande extrema rörelser har pågått här i Sverige där unga svenskar befinner sig. I skolans domäner, på ungdomsgårdar och sociala medier har man lockats med historielösa påståenden och radikala lockrop. Okunskap om ideologier och deras ursprung ger en öppen dörr för dessa våldsbejakande rörelser in till de ungas uppmärksamhet och engagemang.

Därför föreslår Kristdemokraterna att staten ska ge Forum för levande historia i uppdrag att informera om den våldsbejakande islamismens brott. På så sätt kan den kompetens som finns samlad kring att upplysa om antisemitism, nationalsocialismens illgärningar och kommunistiska regimers brott mot mänskligheten, även användas för att belysa den våldsbejakande islamismen. Till detta avsätter vi kristdemokrater 10 extra miljoner kronor i budgeten.

12 Tillgängliggöra kulturen

En av kulturens bärande frågor är kulturens tillgänglighet. Kulturen spelar ingen roll om den är omöjlig för människor att ta del av. Kultur kan inte anses tillgängliggöras endast genom subventionerade entréavgifter för alla på basutställningar vid ett antal statliga museer i Stockholms innerstad.

Vill man verkligen att alla ska få del av kultur behövs helt andra insatser i svenskt kulturliv. Bland annat behövs satsningar på tillgänglighet för personer med funktionsnedsättningar men även att skrifter och föremål i större utsträckning finns tillgängliga digitalt. I tillgänglighet måste också tillgänglighet för alla vägas in. Tecken- språkstolkare ska kunna anlitas vid behov och den geografiska tillgängligheten måste säkras.

Vi anser att detta är viktiga steg i att öka tillgängligheten till kulturen. Den rödgröna regeringen menade vid införandet att fri entré på ett fåtal utvalda museer tillgängliggör kulturen. Vi delar inte den uppfattningen. Satsningen på fri entré gäller dessutom enbart för museernas basutbud. När Alliansen styrde hade alla barn och unga fritt inträde till alla utställningar vid de statliga museerna, dvs. även de tillfälliga utställningarna. Det har de rödgröna valt att avskaffa. Dessutom finns ca 200 museer till i landet som inte är statliga och som inte berörs. Vi menar att det blir en snedvridning av resurserna att dessa inte får del av satsningarna, och säger därför nej till fri entré på statliga museer och minskar därmed anslaget med 90 miljoner kronor.

13 Kultur för unga

13.1 Skapande skola

En av Kristdemokraternas prioriterade frågor på kulturområdet är Skapande skola. Den har tagits väl emot av både kulturskaparna, elever och lärare. I korthet går satsningen ut på att professionella kulturskapare och skolan samarbetar för att långsiktigt integrera kulturella uttryck i skolans arbete. Sedan starten 2008 har Skapande skola byggts ut, mycket tack vare Kristdemokraterna, så att den nu omfattar hela grundskolan och förskoleklass. De vanligaste projekten involverar konst- och bildskapande, teater, dans, musik, drama och skrivande.

Forskningen visar att barn som regelbundet har kontakt med kulturell verksamhet får en större förmåga att känna igen och uttrycka sina känslor. Den förmågan är avgörande för att förstå andra människors känslor och känna empati. På så sätt utvecklas barnets kognitiva kompetens.

Kristdemokraterna lyckades under alliansregeringen täcka glappet mellan förskola och skola i projektet Skapande skola. Detta möjliggjorde att även förskolebarn kunde ta del av Skapande skola och få ett bättre uttryck för sin kreativitet under förskoleåldern. Projektets nytta för Sveriges skolelever kan inte nog understrykas, och många lokala initiativ har gett ringar på vattnet. Kulturen har genom detta initiativ uppvärderats och givits en självklar plats i lektionssalen. Kristdemokraterna lägger 10 miljoner kronor extra på anslag 1:3 Skapande skola.

13.2 Fritidskort

Den psykiska ohälsan har ökat kraftigt, vilket påverkar barns framtidsutsikter. Barn rör sig allt mindre – trots att vi vet mer om hälsokonsekvenserna av stillasittandet: barnets muskler, hjärta, motorik, balans, BMI, sömnkvalitet och koncentrationsförmåga försämras.

Enligt en rapport från Folkhälsomyndigheten 2019 är det bland de 15-åriga tjejerna nu bara ungefär 9 procent som rör sig tillräckligt, och enligt samma rapport följer såväl fysisk som psykisk ohälsa i stillasittandets spår. Barn blir lugnare, får mindre ångest och oro, blir mer nöjda med sig själva och skolresultat kan förbättras med mer motion. De som söker till BUP med lindrig psykisk ohälsa får där alltid frågor om hur mycket de rör sig och hur de sover – får man ordning på det så räcker det för många för att må bättre.

Vi ser också en utbredd ensamhet bland många barn och unga. Stiftelsen Friends presenterade nyligen i sin årsrapport undersökningar som visar en utbredd ensamhet. Bland elever i åk 3–9 känner sig nästan en fjärdedel alltid/ofta eller ibland ensamma i skolan. Många barn vittnar i kontakt med organisationer som Bris om att de upplever att deras föräldrar eller vuxna på skolan inte har tid för dem. När det gäller ensamhet finns en koppling till psykisk ohälsa och det är känt från forskning att högstadieungdomar som känner sig ensamma löper väsentligt högre risk att få underkända betyg.

Många barn finns dessutom i en ekonomisk utsatthet som leder till segregation och ohälsa. Det finns klara samband mellan ekonomisk utsatthet och klart sämre hälsoutveckling i allmänhet, men även en tydlig koppling till ökad psykisk ohälsa.

Allt detta har samhällsekonomiska effekter som är betydande – hälsoeffekterna slår rakt in i den primär- och sekundärkommunala ekonomin. Men flera av de här problemen hänger faktiskt samman i en lösning: civilsamhällets idrottsklubbar och andra föreningar och församlingar, som spelar en central roll för att mota dessa problem. Men civilsamhället skulle kunna göra långt mer med rätt förutsättningar. Om fler barn skulle få möjlighet att delta i idrott, i lägerverksamhet eller barnkör skulle effekterna vara betydande.

Utifrån SCB:s statistik över barns levnadsförhållanden kan konstateras att barn i ekonomiskt utsatta hushåll, barn till ensamstående föräldrar, barn med utlandsfödda föräldrar och barn i arbetarhushåll har en mindre aktiv fritid med lägre deltagande i organiserade fritidsaktiviteter än andra barn. De går därmed miste om integrerande mötesplatser där de träffar andra barn, idrottssammanhang där träning ger både kort-siktiga och långsiktiga hälsofördelar, och sammanhang med närvarande vuxna som främjar gemenskap och motverkar ensamhet. En förklaring till detta kan vara att barns fritidsaktiviteter är dyra. Kristdemokraterna har tagit intryck av reformer i nordiska grannländer och menar att det nu behövs en bred reform som stimulerar fler till rörelse och föreningsengagemang, med ett särskilt fokus på de barn som finns i ekonomisk utsatthet.

I vårt budgetalternativ avsätter vi totalt 850 miljoner kronor per år för att införa ett fritidskort till alla barn mellan årskurs 2 och 9, laddat med ett ekonomiskt stöd för deltagaravgifter i ledarledda aktiviteter i det svenska föreningslivet, samt kulturskolan. Stödets storlek kommer variera utifrån hushållets ekonomi. De flesta barn kommer få 500 kronor i stöd per år, men för de som finns i hushåll i ekonomisk utsatthet (där hushållet uppbär bostadsbidrag eller ekonomiskt bistånd) kommer ett betydligt större stöd – 2 400 kronor per år – finnas laddat på kortet. Detta för att alla barn ska få goda möjligheter att delta i idrott eller annan föreningsverksamhet. Det innebär att nästan en

miljon barn kommer att få stöd för en aktiv och meningsfull fritid, varav det större stödet ges till ca 150 000 barn. Kortet kan, i ett enkelt administrativt system, användas hos de föreningar som är godkända bidragsmottagare av offentliga medel – till en början alla föreningar som får LOK-stöd, alla civilsamhällesorganisationer som får stöd av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, samt alla kommunala kulturskolor med kriteriet att dessa aktiviteter är riktade till rätt åldersgrupp, att aktiviteterna är regelbundna och ledarledda samt främjar ett aktivt deltagande i samhällets gemenskap. Myndigheten bör samtidigt få i uppdrag att utveckla ett system för att fler aktörer ska kunna godkännas och anslutas till kortet. Vi vet från barnrättsorganisationernas vittnesmål att barn i ekonomisk utsatthet alltför tidigt känner stort ansvar för familjens ekonomi och när fritidsaktiviteterna konkurrerar med övriga behov i hushållskassan slutar många med sin träning eller annan fritidsaktivitet. Den insikten är viktig. Med ett fritidskort uppmuntrar vi barn i ekonomisk utsatthet till att delta i föreningslivet som andra, fredat från annat, och vi ger alla barn bättre möjlighet till en aktiv fritid. Det bör ges regeringen tillkänna. Av de 850 miljoner kronorna ska 800 miljoner kronor gå till bidraget som sådant. Det ligger under utgiftsområde 9. 40 miljoner kronor riktas till Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) för att ta fram och administrera kortet och 10 miljoner kronor extra går till Försäkringskassan som ska samordna utskicken av korten med Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.

14 Breddad kulturfinansiering

För oss kristdemokrater är betydelsen av att ha balans mellan samhällets tre sektorer fundamental. Civila samhället utgörs av familjer, föreningar, stiftelser, organisationer och övriga sammanslutningar av människor som, utan ekonomisk vinst som målsättning, drivs för att förbättra och ge mervärde. Den privata sektorn utgörs av näringslivet som i grunden är samhällets ekonomiska motor som genererar jobb och skatteintäkter. Den politikerstyrda offentliga sektorn som finansieras via skatter inkluderar stat, kommun och landsting och ska framförallt ha en understödjande och samordnande funktion gentemot de övriga samhällssektorerna.

Svenskt kulturliv har under lång tid i alldeles för hög utsträckning präglats av det offentliga i både drift och finansiering. Det offentliga ska hålla sig på en armlängds avstånd och ha en understödjande roll och inte spela huvudrollen.

Den privata sektorn bidrar till kulturlivet genom utbud och efterfrågan. Ett tydligt exempel är svensk musikindustri. Sverige har en blomstrande musikindustri helt enkelt därför att människor både i vårt eget och i andra länder tycker att vi producerar bra musik.

Civilsamhället är grundförutsättningen för det kulturella livet. Utan det engagemang, det intresse och den passion för de olika kulturella uttrycken som finns hos människor och föreningar skulle inga kulturbudgetar i världen hjälpa. Men det civila samhällets kulturaktörer är i dag i alltför hög utsträckning helt beroende av offentlig finansiering.

Kristdemokraterna anser att det behövs en bättre balans mellan de tre sektorerna. När det på kultursidor talas om en fri kultur avses i regel en kultur fri från marknads-mekanismerna – från utbud och efterfrågan. Det var mot den bakgrunden 1974 års kulturpolitiska mål skrevs, om att kulturpolitiken skulle motverka ”kommersialismens

negativa verkningar” inom kulturen. När vi Kristdemokrater talar om behovet av en fristående kultursektor, menar vi en sektor som är fristående från politisk styrning. Inte bara i en beslutsmässig mening utan också, i högre grad än vad som är fallet idag, i ekonomisk mening.

En betydelsefull målsättning med svensk kulturpolitik bör därför vara att uppmuntra, stödja och underlätta alternativa finansieringsvägar för kultursektorn och för kulturarbetare. Nu behöver nästa steg tas och ytterligare skattemässiga incitament för icke-offentlig finansiering av kultursektorn behöver komma till. Gåvoskatteavdraget, som Kristdemokraterna drev igenom i alliansregeringen, gällde enbart enskilda gåvogivare och enbart till hjälpverksamhet eller vetenskaplig forskning. Reformen var av mycket stor betydelse för det civila samhället. Dessvärre avvecklades den av den rödgröna regeringen men har nu glädjande nog återinförts.

Sponsring inom kulturen är en viktig framtidsfråga för hela kultursektorn. Regelverken bör ses över för att underlätta och uppmuntra enskilda och företag att bidra finansiellt till kultursektorn.

15 Kulturskaparnas villkor

Konsten skänker ett mervärde i livet för alla människor. Det är därför viktigt att de konstnärer och kulturskapare som skapar de konstverk, musikstycken, dansverk och böcker som vi alla får glädje av ges drägliga livsvillkor och möjligheter att utöva sin konst utan att ekonomiskt behöva stå på ruinens brant. Idag har många konstnärer svårt att klara sitt uppehälle. Stödformer och försäkringsvillkor är inte anpassade efter konstnärernas speciella arbetsvillkor och livssituation. För att nå en kulturell frihet och mångfald i Sverige måste dessa brister i systemet uppmärksammas och justeras.

Tumregeln att en procent av byggkostnaden skall gå till konstnärlig utsmyckning är viktig och bör följas upp så att den efterföljs. Däremot vore det fel att i lag slå fast enprocentsregeln eftersom det i första hand bör vara kulturpolitiska ambitioner och inte aktuella byggbaser som avgör kultursatsningar.

Det s.k. MU-avtalet, ramavtalet för konstnärers ersättning för medverkan vid utställningar, fungerar bra men behöver utvecklas. Det är bindande för staten men det är också många kommuner som tillämpar avtalet. Fler kommuner bör involveras. Konstnärspolitiska utredningen har lämnat förslag till MU-avtalet, SOU 2018:23. Kristdemokraterna avvaktar nu regeringens beredning av detta.

Kristdemokraterna värnar upphovsrätten, vilken innebär en exklusiv rätt för upphovsmannen att själv ha ansvar för sitt verk. Det innebär att upphovsmannen har rätt att bestämma när, var, hur och om dennes verk ska göras tillgängligt för allmänheten. Denna rätt måste värnas, då den är själva fundamentet i en fri marknad och möjliggör att konstnärer kan leva på sitt skapande.

Dessa önskemål har dock inte varit möjliga att tillmötesgå, trots upphovsrättsägarens personliga önskemål, på grund av hur avtalet är formulerat. Detta anser vi kristdemokrater behöver ses över i syfte att göra reglerna mer flexibla men med kulturskaparnas intresse noga bevakat. I synnerhet eftersom konstnärernas arbetsmarknad skiljer sig från situationen inom de flesta andra yrken. Om fast arbete är det vanliga på arbetsmarknaden i stort, är arbeten inom kultursektorn oftast tillfälliga och arbetslösheten är hög.

16 Public service

Det uppdrag som utförs av Sveriges Radio, Sveriges Television och Utbildningsradion är viktigt och grundläggande för vår demokrati och vårt öppna samhälle. Kristdemokraterna är för en oberoende public service som kan tillhandahålla oberoende och saklig nyhetsförmedling, djupgående och objektiv granskning samt ett brett och högkvalitativt kulturutbud och folkbildning. Vi drev länge att radio- och tv-avgiften skulle ersättas med en individuell avgift och tas in via Skatteverket och att Riksdagen därmed läggs ned. En av public services grundförutsättningar är att man ska stå oberoende från såväl politisk som kommersiell påverkan. En grundprincip i sändningstillstånden är därför att programföretagen inte får sända reklam och sådana sponsrade program där sponsorbidraget har tillfallit programföretagen direkt. Detta är en viktig princip för programföretagens legitimitet och för att man ska kunna hävda sitt oberoende. Trots detta finns det i sändningstillstånden ett undantag för Sveriges Television AB (SVT) att sponsring får förekomma vid högst 20 evenemang per år. Detta motiveras med att SVT ska kunna sända attraktiva sportevenemang som förutsätter sponsring.

Att SVT får sända 20 sponsrade evenemang per år kan tyckas rimligt, men i realiteten innebär det betydligt mer. Varje evenemang kan innehålla ett större antal enskilda sändningar. Detta är i grunden ett problem. Att man i en sändning täcker över varumärken på kläder och skyltar för att i nästa mata ut uttalade sponsringsinslag riskerar att skada bolagets trovärdighet och rimmar illa med kravet om kommersiellt oberoende.

Regeringen bör därför se över möjligheterna för sponsring till SVT så att den begränsas och endast sker i undantagsfall. Vi menar att detta är viktigt för att ytterligare stärka förtroendet för programföretagens oberoende.

Granskningsnämnden för radio och tv finns för att pröva om innehållet i radio- och tv-program följer de regler som finns för sändningarna. Enligt sändningstillståndet ska sändningsrätten utövas opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrandefrihet och informationsfrihet ska råda i ljudradio och i tv. Vem som helst kan anmäla ett program för granskning, till skillnad från t.ex. Pressens Opinionsnämnd där endast den som anser sig själv utsatt för publicitetsskada kan anmäla.

Utan att värdera enskilda ärenden som behandlats konstaterar vi att kravet på opartiskhet och saklighet har väckt stor debatt – en debatt som förtjänar att tas på allvar, inte minst utifrån programföretagens legitimitet hos allmänheten.

Granskningsnämndens verksamhet måste alltid präglas av offentlighet och tydlighet. Det innebär bl.a. att högre krav bör ställas på att de beslut som granskningsnämnden fattar alltid ska vara motiverade. Vi menar att det inte sällan brister i dag vad gäller avslagsbesluten. Det finns starka skäl för att granskningsnämnden får ett tydligare utredningsansvar än den har i dag. Det skulle skapa bättre förutsättningar för beslut som vilar på korrekta fakta och relevanta omständigheter jämfört med ett system som bygger på att den anmälade partens uppgifter sätter ramen för granskningsnämndens prövning. Kravet på att ett fällande beslut ska offentliggöras bör förtydligas så att offentliggörandet alltid blir lika tydligt som den klandrande rapporteringen. Därutöver bör granskningsnämnden få fler sanktionsmöjligheter.

Mot bakgrund av det som anförts ovan bör regeringen se över och utveckla granskningsnämndens uppdrag för att säkerställa att public service lever upp till kraven på saklighet och opartiskhet.

I radio- och tv-lagen uppställs krav på att de som tillhandahåller tv-sändningar, beställ-tv eller sökbar text-tv ska utforma tjänsten på ett sådant sätt att den blir tillgänglig för personer med olika typer av funktionsnedsättningar, genom textning, tolkning, uppläst text eller liknande teknik. Vi kristdemokrater vill betona att det är angeläget att kraven på tjänstens tillgänglighet följer med i den tekniska utvecklingen som i snabb takt har introducerat nya distributionsformer utöver de traditionella marksändningarna. Vi kommer följa arbetet med de grundlagsändringar som är nödvändiga för att möjliggöra reglering av utbudet på dessa distributionsplattformar.

17 Filmpolitik

Filmen är det kraftigaste av medium där filmskaparen under filmens speltid har publikens fulla koncentration. Filmen fyller funktioner såsom att påverka och förklara omvärlden, roa, informera och även bidra till igenkännande och identifikation. Film är ett viktigt kulturarv, och film är konst. Filmen tjänar både som konst och som kreativ näring och skapar många arbetstillfällen. Svenska skådespelare och regissörer tjänar som varumärken för Sverige och bidrar till en positiv bild. Svensk film har ett gott rykte i världen med många prisade regissörer, skådespelare, sminkörer, fotografer och producenter. Detta är inte minst viktigt för ett litet och exportberoende land.

Svensk filmpolitik har en viktig uppgift när det gäller att främja filmproduktion i Sverige. Genom att göra Sverige känt som ett land med mycket goda villkor för filmproducenter kan internationella aktörer lockas hit och på så sätt öka produktionen av film producerad i Sverige. Kan fler internationella filmproducenter lockas till Sverige kan också branschen utvecklas i större mån än vad som är möjligt med dagens marknad.

Regeringen presenterade under våren 2016 förslag till ny filmpolitik. Den filmpolitiska propositionen beskrevs då som den mandatperiodens viktigaste kulturpolitiska utspel. Riksdagen tyckte dock annorlunda. En majoritet underkände regeringens politik och krävde en ny filmutredning i syfte att åtgärda en lång rad brister. Vidare behöver svensk film fortsätta det arbete om breddning som alliansregeringen lade grund för avseende jämställdhet, samverkan med andra konstformer och långsiktig kompetensförsörjning via moderna filmutbildningar.

Kristdemokraterna vill lägga reformutrymmet på exempelvis Forum för levande historia, kultursamverkansmodellen och satsningar på andra utgiftsområden, exempelvis vården, där vi ser stora behov, och därför drar vi ner anslag 10:1 Filmstöd med 100 miljoner kronor.

18 Satsningar på äldres välmående

Kristdemokraterna har som enda parti under senare tid lagt möda på att uppmärksamma det faktum att ensamhet är ett växande problem i samhället. Särskilt drabbar ensamheten den äldre befolkningen. Vi gjorde därför 2019 här på utgiftsområde 17 två nya satsningar som möter detta problem. En ensamhetssatsning om 20 miljoner kronor som ska gå till pensionärsorganisationerna och en idrottsatsning för äldre om 30 miljoner kronor som ska gå till idrottsrörelsens aktiviteter för att fler äldre ska motionera. I en särskild rapport som presenterades sommaren 2018 framför

Kristdemokraterna sina förslag för att avhjälpa den ofrivilliga ensamheten. Idrotts-satsningen vi stödjer är Äldrelyftet för träning och gemenskap som Riksidrottsförbundet med fyra pensionärsorganisationer lyft där idrott, gemenskap, måltider och matlagningskurser kan ingå.

Dessa båda satsningar blev verklighet i och med att Kristdemokraternas och Moderaternas gemensamma budget röstades igenom i riksdagen. Vi välkomnar att regeringen behåller dessa satsningar med 20 miljoner kronor vardera och år men beklagar att Ensamhetssatsningen avslutas i regeringens budget efter 2021.

Kristdemokraterna förstärker de båda satsningarna med 10 miljoner kronor per år och satsning. Därtill permanentar vi Ensamhetssatsningen och tillför ytterligare 20 miljoner kronor för detta ändamål 2022. Totalt tillsammans med regeringens prolongering består därför Ensamhetssatsningen och Äldrelyftet av 30 miljoner kronor vardera varje år.

19 Fria musikarrangörer

Det är det civila, ideella samhället som bär upp musiklivet i Sverige utanför institutionerna. Ett viktigt arbete med att stimulera detta är att främja spridning av ett varierat utbud av högkvalitativ musik i hela landet. Bidragsmedel till ideella musikarrangörer gagnar även musikerna då bidragen i hög grad går till att betala skäliga gager. Musikarrangörerna består till allra största delen av ideella föreningar utan någon anställd eller arvoderad personal. Musiken arrangörerna som får statliga bidrag presenterar är dock professionell i bemärkelsen yrkesverksamma musiker.

Av de 246 arrangörer som beviljades ett statligt verksamhetsbidrag för konsertverksamhet 2019 så är 226 ideella föreningar, dvs. ca 92 %. Övriga 19 som beviljades verksamhetsbidrag är aktiebolag, enskild firma, handelsbolag, ekonomisk förening eller stiftelse.

Det vi börjar se allt mer är att det nu är ett kärvare ekonomiskt läge i kommunerna, där kulturen ofta är bland det första som det görs nedskärningar inom, vilket bl.a. innebär lägre kommunala bidrag till de lokala musikarrangörerna och sämre förutsättningar att bedriva konsertverksamhet. En referensgrupp inom Kulturrådet som tittar på bidrag till fria musikarrangörer har gjort bedömningen att det med lätthet kan fördelas ett dubbelt så högt statligt arrangörsbidrag jämfört med idag, då både behoven och verksamheter av hög kvalitet finns. Det har varit en stor ökning av ansökningar 2019 jämfört med föregående år, många nya aktörer och stor musikalisk bredd.

Det inkom 350 ansökningar inom verksamhetsbidrag till fria musikarrangörer för verksamhet 2019 med ett söktryck på 89,3 mkr. 34,2 mkr fördelades i verksamhetsbidrag för 2019 till 246 arrangörer och främjande aktörer. Det inkom utöver det 253 ansökningar inom projektbidrag till musikarrangörer över två ansökningsomgångar, söktryck totalt 45,4 mkr. 7,5 mkr har fördelats totalt i projektbidrag 2019 till 109 arrangörer och främjande aktörer.

Kristdemokraterna ser värdet av de fria musikarrangörernas insatser och avsätter 10 miljoner kronor till Kulturrådet för satsningar inom området.

20 Övriga budgetpåverkande anslag

Under anslag 13:5 Insatser för den ideella sektorn avslutas en satsning om 120 miljoner kronor i och med 2021. Anslaget har använts för att stötta ideella organisationer i deras arbete mot hemlöshet bland unga vuxna, där psykisk ohälsa kan vara en bidragande orsak till hemlösheten. Kristdemokraterna menar att dessa insatser är viktiga för den ideella sektorn och lägger därför till 120 miljoner kronor år 2021 och 2022.

Kristdemokraterna har en egen satsning om 10 miljoner kronor per år som ska användas för att stödja civilsamhället i utsatta områden. Där behövs positiva förebilder och bra, vuxna auktoriteter. Pengarna ska kunna användas till mentors- och förebildsprogram i utsatta områden. Satsningen bygger vidare på vår idé om att knyta en polis till varje skola i brottsförebyggande syfte.

Den rödgröna regeringen gör satsningar på en rad anslag inom utgiftsområde 17 där Kristdemokraterna gör andra bedömningar för att kunna lägga större resurser på de reformer vi tror kommer bidra till en bättre samhällsutveckling. Vi säger nej till förstärkning av den musikaliska scenkonsten under anslag 1:6, vi säger nej till att utveckla filmstatistiken på anslag 1:7, vi säger nej till Unga klara som nationalscen på anslag 2:1, vi drar ner på den fria konsten på anslag 2:2, 3:1, 4:2, 4:4 och 5:2 för att kunna satsa resurser på kultursamverkansmodellen, stödet till trossamfunden och till idrottsrörelsen men också för våra stora satsningar på vård, rättsväsende och försvar. Till förmån för vår satsning på vårt breda asylprogram under utgiftsområde 1 drar vi ner på anslag 14:3 med 140 miljoner kronor 2021.

Roland Utbult (KD)

Michael Anefur (KD)

Pia Steensland (KD)

Hans Eklind (KD)

Acko Ankarberg Johansson (KD)

Guðrun Brunegård (KD)